

Inhoudsopgave

Woord vooraf 9

Inleiding 11

De Staatse vloot in de zeventiende en achttiende eeuw 23

Inleiding 23

Vijf admiraliteiten 24

Het werkterrein 31

De schepen 34

De bemanningen 37

De werkzaamheden op papier 47

Inleiding 47

De eerste generale artikelbrief 47

De eerste instructies 52

 Geschreven instructie van Amsterdam 52

 Gedrukte instructie van Rotterdam 54

Aanvullende artikelbrieven 57

Specifieke voorschriften voor de blokkadevloot 59

Aanvullende instructies 60

 Herziening in 1629 60

 Het reglement van 1643 62

 Amsterdam volgt in 1657 68

 De Rotterdamse instructie van 1697 71

Toenemende bureaucratie 72

De schrijver en de scheepsleiding 77

Inleiding 77

De aanstelling en de positie van de kapitein 77

De aanstelling van de schrijver 81

De officiersrang voor de schrijvers 85

De status en positie van de schrijver 88

De werkzaamheden vóór vertrek 93

Inleiding 93

Het uitrusten van een oorlogsschip 93

Het bevoorraden van een oorlogsschip 101

Het bemannen van een oorlogsschip 115

De schrijver als werver 115

De scheepsplunje 122

De maandbrief 124

Op de binnenwateren of ter zee 131

Inleiding 131

Een aparte vloot voor op de rivieren 131

Inzet van de binnenvloot 133

Arbeid en absentisme op de schepen 134

Rol van de scheepsschrijver 136

Financiële onmacht en invloed van het admiraliteitscollege 142

Verschillende soorten reizen en risico's ter zee 146

Contact met de admiraliteit op afstand 148

Specifieke taken op een konvooschip 151

Specifieke taken tijdens een zeegevecht 155

Reguliere taken aan boord 161

Inleiding 161

Het schrijven van brieven 161

Het invullen en aanpassen van de monsterrol 164

Het bijhouden van de schuldrol 167

Land- en scheepsschulden 168

Boekhouder van de admiraliteit 169

Boekhouder van de provoost 170

Secretaris van de krijgsraad 173

Boekhouder van de chirurgijn 174

Boekhouder van de kapitein 178

Plunjeleverancier en bankier 180

Distributeur van psalmboekjes en hangmatten 183

Veilingmeester 184

Bemiddelaar 188

Notaris 189

Winkelier 190

Het bijhouden van het scheepsjournaal 196

Overige taken 217

Knecht of begeleider van de kapitein 217

- Voorganger en voorlezer 218
- Eindcontrole op de schulden 219

De werkzaamheden na terugkomst 221

- Inleiding 221
- De afmonstering 222
- Het confereren 225
- De afrekening 227
- De borgstelling 237

De verdiensten 241

- Inleiding 241
- Onderlinge loonverschillen tussen schrijvers 241
- De schrijver met de hoogste gage: de vlootsecretaris 246
- Gages voor scheepsschrijvers vanaf circa 1575 249
- De gage in vergelijkend perspectief 250
- De financiering van scheepsschrijvers 252
- Herkomst en omvang van de emolumenten 256
- Imago en belang van de scheepsschrijver 260
 - Ondeugdelijke schrijvers en schrijvers die niet deugden 260
 - Het intrinsieke nut van de schrijver* 265

Van zeeman tot zakenman 271

- Inleiding 271
- Verschillende typen schrijvers 271
 - Pseudo-schrijvers 271
 - Opgelommen schepelingen 274
 - Amb(ach)telijke schrijvers 278
 - Geëmbarkeerde herbergiers en logementhouders 280
 - Varende handelaren en neringdoenden 282
 - Ambulante predikanten 283
 - Voormalige walfunctionarissen van de admiraliteit 284
- Een bont gezelschap 285

Samenvatting en conclusies 294

Bijlagen 305

- I Scheepsschrijvers admiraliteit van Rotterdam 1597-1795 305
- II Scheepsschrijvers admiraliteit van Amsterdam 1597-1795 319

Noten 325

Summary and Conclusions 432

Bronnen 443

Afkortingenlijst 455

Personen- en schepenregister 456

Illustratieverantwoording 459

Curriculum vitae 460